

Program för landsbygdsutveckling i Uppsala kommun

Inledning

Genom Alliansens landsbygdsstrategi och det landsbygdsprogram som har utarbetats - initierat av Centerpartiet - ska landsbygdens villkor ytterligare förbättras under kommande mandatperiod.

För att genomföra Uppsalacenterns handlingsprogram och vår gröna vision för Uppsala till år 2030 kompletteras handlingsprogrammet med följande program för landsbygdsutveckling. Programmet har delats in i följande fem områden:

1. Bygdeutveckling och service
2. Infrastruktur
3. Företagande
4. Kretslopp
5. Energi

Centerpartiet vill ta vara på och utveckla landsbygdens och stadens ömsesidiga beroende. Uppsala kommun har en stor landsbygd, bördiga jordar och goda förutsättningar att driva en framgångsrik utveckling på landsbygden. Detta sker med stöd av Landsbygdsdepartement som har ett tydligt regeringsuppdrag att bevaka landsbygdens intressen – utmaningar och möjligheter.

Vår landsbygdspolitik handlar om att stärka kommunens landsbygd och individers möjlighet att leva och ha god livskvalitet på landsbygden. Vi vill stärka Uppsala kommun som en kommun för gröna entreprenörer och innovationer på landsbygden såväl som i staden. Tillsammans kan och vill vi skapa en attraktiv landsbygdskommun som ska leda till ett mer hållbart samhälle men också skapa och utveckla produkter och tjänster som bidrar till utvecklingen av de gröna näringarna

Landsbygden har stora tillgångar i form av råvaror, energi och goda livsmiljöer. Det finns en stor efterfrågan på dessa resurser och kan rätt nyttjat ge goda utvecklingsmöjligheter för den svenska, och inte minst den uppländska landsbygden. Sverige är på god väg från regeringshåll att stimulera möjligheterna att bättre tillvarata landsbygdens möjligheter. Både Matlandet och Skogsriket, två initiativ från vårt Landsbygdsdepartement, ger Uppsala kommun goda förutsättningar att bidra till hållbar utveckling genom bland annat produktion av livsmedel, förnybar energi, hållbar turism och kulturupplevelser.

Kvaliteten på förskola och grundskola, service, kommunikationer och IT ska vara lika hög på landsbygden som i staden. Det ska vara enkelt att arbeta hemifrån oavsett var kommunmedborgaren väljer att bosätta sig. Äldre personer ska ha möjlighet att bo kvar i sin hembygd, och barn och ungdomar ska kunna erbjudas varierat utbud av fritidsaktiviteter . Tillgång till en fungerande kollektivtrafik och grundläggande service är en förutsättning för en levande landsbygd.

Vision 2030

År 2030 är Uppsala kommun med sina 300 000 invånare den rikaste kommunen i Sverige. Kommunen har högst produktionsvärde per invånare. Tillväxten varje år ligger över genomsnittet i den industrialiserade världen. Unga, både på landsbygden och i staden, har en stark framtidstro.

Uppsala är en kommun där man pratar mat med stolthet och kompetens. Vi har skapat en ny och produktiv syntes av gamla mat- och lantbrukstraditioner, nya influenser, vetenskap om mat och lantbruk samt framför allt invånarnas genuina intresse för god, intressant och näringsrik mat. Kommunens egna kök ses av fackfolk i Europa som ledande i att skapa njutningsfulla måltider. Vi har hög täthet på prisbelönda restauranger i olika prisklasser. Varor från den omgivande landsbygden är väl kända till ursprung och karaktär inne i tätorterna.

2030 parkerar familjen Eriksson sin elhybridbil utanför sin villa i Oxsätra. De sätter bilen på laddning under natten från husets solceller på taket. De bor i ett plusenergihus och får halva elräkningen kvittad mot den överskottsel de säljer till sin elleverantör. Resterande del kommer från deras andelsägande i ett vindkraftkooperativ.

Familjen Eriksson driver en gård 15 km utanför staden. Förutom stall, energiskog och uthyrning av fastigheter erbjuder de närproducerade grönsaker till Bondens egen marknad. De odlas i kallväxthus som drivs på biogas från gårdens hästgödsel.

Familjens två barn går i byns förskola och skola. Läxorna gör de med klasskamrater på Internet och via 3D möten. Två kvällar i veckan tar tonåringen bussen till Gränby sportfält och spelar innebandy, tennis eller ishockey. Det känner sig trygga när de tar sig dit eftersom busskurer och gångvägar har automatisk sensor belysning. Dessutom gäller busskortet dygnet runt alla dagar.

En stor del av biobränslet i Uppsalas nya kraftvärmeverk utgörs av restprodukter från skogsavfall och energiskog som odlats av Uppländska markägare. De förser även biogasverket med gödsel. Numera kör all kollektivtrafik på landsbygden på biogas och bussarna i innerstaden drivs på el.

När familjen Eriksson åker utomlands parkerar de hybridbilen på pendlingsparkeringen vid nya Studenternas och tar sedan spårtaxi in till Resecentrum. De betalar en extra flygskatt till kommunen som kompenserar för utsläppen. Uppsala Kommun har kompenserat genom att bland annat bygga tio vindkraftverk i Almunge.

Bygdeutveckling & service

"Oavsett var du bor och verkar i Uppsala kommun ska det finnas förutsättningar att förverkliga din dröm."

Service "Nära dig"

Grundläggande infrastruktur i form av kommunikationer och en god servicenivå är en förutsättning för att leva och utvecklas. Den kommersiella och offentliga servicen skapar en landsbygd där det är attraktivt att bo och att starta och driva företag. Centerpartiet vill öka samordningen mellan den kommersiella och offentlig servicen samt tillvarata den ideella sektorns potential.

Skolor

För att landsbygden ska vara attraktiv och utvecklas ska närhet till skolor prioriteras. För att kunna leva och verka i Uppsalas landsbygd är skolan en förutsättning., Landsbygden ska vara attraktiv för barnfamiljer och nysvenskar för att minska trycket på staden.

Social gemenskap

Landsbygdens sociala gemenskap sker i stor utsträckning genom ideellt engagemang. Föreningarna värnar om de sociala kontakterna för en aktiv fritid, men även för att bevara och utveckla lokala natur- och kulturvärden. De lokala ideella föreningarna samt bygde- och hembygdsgårdar ska fortsättningsvis värnas och utvecklas utifrån det lokala behovet.

Lokal demokrati

Centerpartiet vill inrätta kommunala bygderåd för att underlätta för kommunens invånare att få kontakt med politiker och tjänstemän. Bygderådet ska representeras av medborgare från olika sektorer i bygden. På så vis vill Centerpartiet ge medborgare i olika delar av kommunen möjligheten att påverka sin vardag.

Centerpartiet vill arbeta med följande inom bygdeutveckling:

- genom samverkan mellan olika parter skapa en god servicenivå.
- verka för att mobilisera bygden till nya innovativa lösningar som bevarar och utvecklar landsbygdskolorna.
- uppmuntrar föreningar att föreslå utvecklingsprojekt som hittar nya former för att involvera bygdens folk i föreningslivet, men också att hitta nya samverkansformer mellan föreningar, företag och offentlig verksamhet.
- tillgodose behovet av mötesplatser på landsbygden genom befintliga bygdegårdar, hembygdsgårdar och andra lokala anläggningar.
- Erbjuder innevånare i olika delar av kommunen att starta bygderåd.

2. Infrastruktur

”Det ska finnas miljövänliga alternativ för resor och transporter samt snabb bredbandsuppkoppling för landsbygdsborna.”

En sammanhållen kommun är sammanlänkad i goda kommunikationer till och från kommunens alla delar. En väl utbyggd infrastruktur är en förutsättning för både distansarbete och för att arbetsplatser ska kunna skapas även utanför stadskärnan.

Bilen en nödvändighet

För landsbygdsborna spelar bilen en viktig roll för ett fungerande liv, såväl för barnfamiljer, företagare som för äldre. Särskilt viktig är bilen för dem som bor i kommunens mest avlägsna delar. Människor ska på ett smidigt sätt kunna ta bilen till sitt slutmål, oavsett om det handlar om arbete eller fritidsaktiviteter. Samtidigt är det för Uppsalas innerstad viktigt med minskad biltrafik. För att lösa det menar Centerpartiet att så kallade pendlarparkeringar ska finnas strategiskt placerade i kommun. De resande ska kunna ansluta till den befintliga kollektivtrafiken för att ta sig den sista biten. Pendlaren ska även kunna fortsätta in till city med cykel (Park & Bike) eller ta sig vidare till fots. Därför ska det finnas bra cykelparkering samt gång- och cykelvägar vid pendlarparkeringen som leder in till city.

Avståndet i restid till arbete och studier är en avgörande faktor för var människor bosätter sig. För ökat självbestämmande i boende och arbete krävs därför förbättrade pendlingsmöjligheter. Det mindre vägnätet måste hålla en god kvalitet, eftersom landsvägstrafik är det enda realistiska fysiska kommunikationsmedlet för människor och företag i många delar av vår kommun.

Kollektivtrafik

För att underlätta resor till och från staden vill vi även utveckla de utrymmen och korridorer som finns för järnvägstrafik. Stationer skulle relativt enkelt kunna skapas i Bergsbrunna, Librobäck, Vänge, Järlåsa och Gamla Uppsala. Centerpartiet vill snabbt undersöka om museijärnvägens sträckning mot Almunge kan utvecklas så att även modern trafik kan drivas längs linjen. På det sättet kan Uppsala relativt snabbt få ett pendeltågsnät som kan bli stommen för kollektivtrafiken. I anslutning till stationerna kan man skapa större P-platser. En spårbunden så kallad Citypendel kan användas för att förse människor som kommer från olika delar av Uppsalas omgivningar med billiga och smidiga resor via järnvägsspåren till centralstationen. På motsvarande sätt vill vi använda museijärnvägen eller dess sträckning där så är möjligt. Kommunen ska kräva att den framtida Stockholm-Arlanda pendeln dras fram till Norra station - Librobäck.

Begreppet "hela-resan" betyder att du ska kunna ta dig från dörr till dörr utan några som helst problem. Alla delar av din resa måste fungera. Invånare kanske måste cykla till en busshållplats, vänta, åka buss till ett resecentrum, vänta, åka tåg och slutligen promenera till slutdestinationen

För landsbygdsborna ska även cykel vara ett rimligt alternativ. Därför anser Centerpartiet att cykelvägar/leder med god belysning och skyltning samt cykelparkeringar ska anläggas i anslutning till större busshållplatser och vid pendlingsstationer på landsbygden.

Skolskjutsar

Väl fungerande skolskjutsar är också en viktig del av landsbygdsbornas liv. De ska planeras så att bussresan blir så kort som möjligt. Dessutom bör hänsyn tas till barnens många gånger svåra trafiksituationen med höga hastigheter och mörker. Därför ska alternativvägar övervägas. Ett annat alternativ kan vara att sänka kraven på längden på skolvägen för att få en rimlig situation för skolbarnen.

Centerpartiet vill att skolbusskortet ska gälla oavsett tidpunkt, vilket skulle underlätta för ungdomar som är bosatta utanför staden att ta sig till och från fritidsaktiviteter.

Snabb bredbandsuppkoppling

För Centerpartiet är det en självklarhet att alla som bor i kransorterna eller på landsbygden utanför Uppsala stad ska ha en väl utbyggd och snabb bredbandsuppkoppling.

En förutsättning för både distansarbete och för att arbetsplatser ska kunna skapas även utanför stadskärnan är goda bredbandsanslutningar. Att arbeta hemifrån är positivt för många människor. Det är också positivt utifrån ökad hållbarhet eftersom det minskar behovet av resande.

Centerpartiet vill arbeta med följanden inom infrastruktur:

- kommunen ska arbeta som en aktiv kravställare så att kommuninvånare oavsett var de bosätter sig har en god kommunikation.
- det enskilda vägnätet får inte vara den svagaste länken i landsbygdens resekedjor.
- skapa pendlarparkeringar vid varje infart – på cykelavstånd till city och/ eller med bra bussanslutning.
- kollektivtrafiken ska byggas ut och stimuleras, så att kommunikationen till och från landsbygden förbättras. Befintliga järnvägsspår ska nyttjas.
- skapa större P-platser i anslutning till kollektivtrafik (t ex i Librobäck, Bergsbrunna, Vänge och Järlåsa).
- bussar/pendeltåg ska gå även på kvällar och nätter, och skolbusskort ska gälla oavsett tidpunkt.
- cykelvägar/leder av god kvalitet ska också byggas på landsbygden, så att det blir enklare att ta sig fram med cykeln.
- Kommunen ska aktivt stödja och stimulera utbyggnaden av snabbt bredband för att säkerställa landsbygdens tillgång till digital kommunikation .

3. Företagande

”Ett långsiktigt hållbart företagande på landsbygden ska säkerställas.”

Förnyelse

En grundläggande förutsättning för landsbygdsutveckling är ett livskraftigt företagande. Idag är ålderstrukturen bland flera av landsbygdens företagare oroande, de äldre är överrepresenterade. Detta gäller inte minst lantbruksföretagen där många generationers nedärvda kunskaper är hotade. En generations- och kompetensväxling till den yngre generationen är nödvändig för att klara utmaningarna i framtiden och för en god tillväxt.

Centerpartiet anser att den lokala expansionen av livsmedelsproduktion också har en säkerhetspolitisk betydelse. Stadens omgivande landsbygd måste ha förmågan att tillfredsställa ett minimibehov av livsmedel till medborgarna.

Det är viktigt att aktivt marknadsföra varför det är attraktivt med att bo i en viss bygd. Det kan bidra till att stadsbor och nysvenskar engageras i bygdeutvecklingsarbete. Inflyttning av personer med kompetens, erfarenhet och idéer från andra kulturer behövs för att se nya affärsmöjligheter. Bra kommunikationer bidrar till företagsinsatser på landsbygden. Det är också viktigt att detaljplanemöjligheter för industriell verksamhet får stöd av kommunens översiktsplan och detaljplaneprocess.

Lantbruket och övriga näringar

Uppsala kommun räknas till ett av landets viktigaste jordbruksområden. Kommunen har lantbrukare med de flesta inriktningar inom djurhållning, växtodling och skogsbruk. Utvecklingsmöjligheterna inom dessa är omfattande.

Utöver vår vision om ett lant- och skogsbruk med konkurrenskraftiga företag finns andra stora affärsmöjligheter att ta vara på. Centerpartiet stödjer turistsatsningar som tillvaratar landsbygdens potential inom boende-, natur-, kultur- och matupplevelser. Andra exempel är en kommande expansionen inom livsmedelsförädling och energisektorn.

Centerpartiet vill arbeta med följanden inom företagande:

- stimulera samarbete mellan landsbygdsföretag och skola i syfte att väcka ungdomars kreativitet i produktutvecklingen och kunskap kring landsbygdens möjligheter.
- skapa möjligheter och mötesplatser för generationsväxling
- stimulera samarbeten mellan landsbygdsföretag och universitet i syfte att utnyttja den senaste tekniken och bästa metoderna för att öka konkurrenskraften.
- möjliggöra byggande av företagslokaler.
- säkerställa möjlighet att utveckla den lokala turistnäringen.
- säkerställa upphandlingar som möjliggör mer närproducerat livsmedel i våra skolor och inom äldreomsorgen.

4. Kretslopp

”Landsbygden är en självklar aktör i kommunens utveckling för ett hållbart samhälle”

Centerpartiet vill uppnå ett slutet kretslopp mellan stad och land. Avloppets näring ska utnyttjas som gödning i lantbruket om det är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt. Detta kretslopp minskar behovet av konstgödsel och därmed minskar övergödningen av sjöar och vattendrag.

Landsbygden har goda villkor för att etablera ekobyar. Det finns bra förutsättningar genom tillgången på markytor, närheten till lokalt omhändertagande, egna odlingsmöjligheter med mera.

Centerpartiet vill arbeta med följande inom kretslopp:

- Stimulera utvecklingen av företag på landsbygden som arbetar med kretsloppsbasead återvinning av resurser.
- Arbeta för att stadens organiska avfall blir rent från föroreningar såsom oönskade tungmetaller, läkemedelsrester, plaster och rester från artificiella produkter/kemikalier.
- I detaljplaneprocessen ska kommunen skapa förutsättningar för att etablera ekobyar.

5. Energi

”Landsbygdens bidrag till energiförsörjningen i kommunen är viktig“

Både företag och privatpersoner måste ta sitt miljöansvar genom att spara energi och använda miljövänliga och förnybara energikällor .

För att kunna minska beroendet av kärnkraft och fossila bränslen måste satsningar på ny teknik göras. Genom en bred samverkan mellan samhällets alla parter är det möjligt att bana väg för miljövänligare energi.

Förnybar lokal mikroproduktion

Landsbygden har en viktig roll i omställningen till förnybar och koldioxidneutral energi genom t ex odling av energiskog, restprodukter som kan användas till både biobränsle för el, värme och biogas. Landsbygden lämpar sig också bra för försörjning av småskalig produktion av sol, vind eller bergvärme. En ökad självförsörjning och försäljning av överskottsel och värme på landsbygden kan ge ökade intäkter för producenter och lägre utsläpp.

Vindkraft som energikälla

Centerpartiet ställer sig positiva till Uppsala Kommuns initiativ att utveckla en vindbruksplan. Genom att bygga vindkraft på landsbygden och där vindförhållandena är bäst, skapas arbetstillfällen, ökad tillväxt och möjligheten till ett Uppsala som på sikt blir allt mer självförsörjande på el.

Centerpartiet arbetar för att en kompromiss nås med försvaret så att överklagande upphävs på hälften av föreslagna områden i vindbruksplanen. 50 % kan ge 85 vindkraftverk och utgöra en fjärdedel av kommunens elförsörjning senast år 2030.

Centerpartiet vill arbeta med följanden inom energi:

- Utfasning av fossila bränslen genom information och kunskapsöverföring om förnybara alternativ
- Möjliggöra att vindkraft byggs i Uppsala kommun